

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ DIN BUCUREȘTI

REZUMAT
TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător științific:

prof. univ. dr. Corina Antígona Rădulescu

Autor:

Ioana Andreea Hrior

București 2023

MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ DIN BUCUREȘTI

**EXPERIMENT COMONISTIC ÎN CREAȚIA
COMPOZITORILOR AMERICANI DE ORIGINE ROMÂNĂ:
GHEORGHE COSTINESCU, SEVER TIPEI,
LIVIU MARINESCU**

Conducător științific:

prof. univ. dr. Corina Antigona Rădulescu

Autor:

Ioana Andreea Hrior

București 2023

CUPRINS

Argument

Capitolul I. Societatea americană în secolul al XX-lea

- I.1. Muzica americană în secolul al XX-lea
- I.2. Muzica de la Charles Ives la Duke Ellington
- I.3. Era jazzului
- I.4. Comercialul în societatea americană
- I.5. De la marketingul comercial la marketingul cultural
- I.6. Radio-ul – popularizarea muzicii
- I.7. Muzica în timpul „New Deal”
- I.8. Hollywood-ul și muzica

Capitolul II. Compozitori de origine română în spațiul cultural american. Gheorghe Costinescu, Dinu Ghezzo, Sever Tipei, Sabin Pautza, Liviu Marinescu

- II.1. Muzica clasică americană din a doua jumătate a secolului al XX – lea – tipologii stilistice
- II.2. Creația compozitorilor de origine română: compas între Europa și America

Capitolul III. Spectacol și spectacularitate în muzica lui Gheorghe Costinescu

- III.1. Teatrul instrumental – spectacol și spectaculozitate, gen și realizare scenică.
Gheorghe Costinescu via Mauricio Kagel
- III.2. Reflecții asupra lucrării Seminarul muzical
- III.3. Analiza lucrării Seminarul muzical
 - III.3.1. Prezentarea numelor și a rolurilor, a costumelor și a caracterizării personajelor (comportament și discurs)

III.3.2. Partea I ...De la începutul unei anumite muzici („...From the beginning of a certain music”)

III.3.3. Partea a II-a – Stilurile muzicale lingvistice („The linguistic musical styles”)

III.3.4. Partea a III-a - Stilurile muzicale „muzicale” („The „musical” musical styles”)

III.3.5. Partea a IV-a – Spre finalul... cărei muzici? („Toward the end... of which music?”)

Capitolul IV. Reflecții asupra creației compozitorului Liviu Marinescu

IV.1. Trasee stilistice

IV.2. Analiza lucrărilor ce conțin mediul electronic. *Echoes* (2009), *Shadows* (2013), *Sway* (2013)

IV.2.1. *Echoes* (2009) pentru flaut și sunete preînregistrate

IV.2.2. *Shadows* (2013) pentru pian și sunete electronice

IV.2.3. *Sway* (2013) pentru percuție și mediu electronic

Capitolul V. Sever Tipei. Perspective în muzica electronică. Analiza lucrărilor *Ghioc* și *Cuniculi*

V.1. O incursiune pe tărâmul muzicii electronice

V.2. Trasee stilistice. Sever Tipei și compozitorii americani ai generației sale

V.3. Inventarea propriului limbaj prin construirea propriilor programe pentru generarea muzicii electronice: DISSCO și MP1

V.4. *Cuniculi* (1986) pentru 5 tube

V.5. *GHIOC* (2018) pentru saxofon bariton și calculator (fixed media)

Concluzii

Bibliografie

Rezumat

Atracția pentru nou, pentru tehnologie, pentru instrumente muzicale inventate, pentru noi sonorități a dus la o unică alegere: *Experiment componistic în creația compozitorilor americani de origine română: Gheorghe Costinescu, Sever Tipei, Liviu Marinescu*, titlul ales pentru această teză de doctorat.

Avangardele artistice, chiar dacă au stârnit proteste și ilaritate în rândul artiștilor conservatori și a publicului opac în direcția schimbării, au reușit odată cu trecerea timpului să impună noi valori estetice și să fie acceptate ca atare. Acestea, mai precis, artiștii avangardiști rămân tot timpul într-o zonă elitistă, o zonă care preferă cercetarea și experimentul în detrimentul tradiției.

Plecând de la această observație ne propunem să cercetăm creația compozitorilor români stabiliți pe teritoriul Americii, nu numai din perspectiva analizei operei lor, ci și dintr-o perspectivă a realităților politice, a istoriei, a tradiției în care s-au format, care în contact cu o societate total nouă, cu un spațiu cultural-geografic diferit, reușesc să se dezvolte pe noi coordonate mult diferite de confrății lor rămași în România.

O altă linie pe care o încearcă cercetarea noastră este cea a individului desprins din contextul social-politic, al artistului retras în turnul său de fildeș, dispus să-și orienteze propria sa viață în slujba artei făcută fără compromisuri – în special politice și comerciale. Este interesant de remarcat faptul că, în ciuda integrării lor în societatea americană în calitate de cetățeni, ei nu se pot reinventa sufletește de la zero și influențele românești, educaționale, sentimentale, culturale se transformă în virtuozități care servesc noilor opusuri ale acestora. În spațiul american, într-o perioadă dificilă în România comunistă a anilor '60 - '70, câțiva compozitori români au ales calea exilului american – Gheorghe Costinescu, Sever Tipei și Liviu Marinescu.

Structura tezei reprezintă un periplu analitic asupra experimentului componistic în creația compozitorilor americani de origine română, fiind alcătuită din cinci capitole, cu subcapitole aferente.

Primul capitol, *Societatea americană în secolul al XX-lea*, surprinde aspecte ale vieții culturale de pe teritoriul american. Este deja un truism atunci când afirmăm că poporul american

este nou, prin urmare cultura lui este extrem de nouă. Dacă baza acestei culturi este de sorginte anglo-saxonă, prin întâlnirea cu celelalte culturi, mai ales de origine europeană, prin influența extrem de puternică a bisericilor protestante (baptistă, pentecostală, mormonă), cultura americană este încă de la începuturi o cultură metisă¹, o cultură de tip burete capabilă să absoarbă, uneori fără un filtru estetic foarte riguros, produse dintre cele mai diverse. Tratăm în cadrul acestui capitol aspecte legate de: comerțul în societatea americană; de la marketingul comercial la marketingul cultural; radio-ul – popularizarea muzicii sau muzica de la Charles Ives la Duke Ellington; muzica în timpul „New Deal”, sau Hollywood-ul și muzica.

În capitolul II, intitulat *Compozitori de origine română în spațiul cultural american*. Gheorghe Costinescu, Dinu Ghezzo, Sever Tipei, Sabin Pautza, Liviu Marinescu, am adus spre reflectare câteva aspecte referitoare la tipologiile stilistice ale peisajului muzical american, din a doua jumătate a secolului al XX-lea și reprezentanții de seamă ai acestei perioade, dar și o schiță biografică a compozitorilor americani de origine română și contribuția lor componistică.

Compozitorii americani au răspuns acestor influențe, explorând o serie de tipologii stilistice: John Cage și cei care făceau parte din noua școală din New York: Earle Brown – *December 1952* și *Folio II* (1982), Morton Feldman – *For Samuel Beckett* pentru 23 de instrumentiști (1987), Christian Wolff (1934) – *Exercises* (1973), Alan Stout (1932-2018) – *Pilviä* (1983), Salzman Eric (1933) - care a experimentat zona teatrului instrumental, reprezentative fiind lucrările *La Pri re du loup* (2003), *Verses and Cantos* (1967), *Feedback* (1968), lucrare multimedia pentru cinci artiști, mediu vizual, bandă. 2. Minimalismul, inițiat de compozitorii Steve Reich, Terry Riley și Philip Glass, preluat de compozitorii generației '60 - '70: Philip Corner (1933) – *Pictures of Pictures from Pictures of Pictures*, La Monte Young (1935) - *Dream House*² (1969), David Borden (1938) – *The Continuing Story of COUNTERPOINT* (1976-1987), Joseph Schwantner (1943) – *Aftertones of Infinity* (1979), John Adams (1947) – *Phrygian Gates* (1977). Postminimalismul, desigur ghidat după estetica minimalismului, îl găsim la: Scott Unrein (1976) – *A rising space* (2018), Christine Southworth (1978) – *In my mind and in my car* (2013), Michael Waller (1985) – albumul *Trajectories* (2017); 3. Muzica electronică și de sintezator. Compozitori

¹ Filozoful francez Michel Serres vorbește despre cultura contemporană ca despre una de tip metisă. El dă exemplul culturii franceze, în care sunt plasați, la cel mai înalt nivel academic, scriitori precum: Eugen Ionesco – român, Henri Troyat – rus, Léopold Sédar Senghor – senegalez. Michel Serres, *Le Tiers-Instruit*, Folio/essais, nr.199, p.86.

² Patrick Nickleson, *The Names of Minimalism: Authorship, Art Music, and Historiography in Dispute*, University of Michigan Press, 2023, pp. 56-57.

din aceeași generație se regăsesc pe acest versant ideatic: Max Mathews (1926-2011), Morton Subotnick (1933) – *Silver Apples of the Moon* (1967), John Chowning (1934), Charles Wuorinen (1938-2020) - *Time's Encomium* (1969), Curtis Roads (1951), Peter Traub (1974) – *Solera pentru sunet, site, timp* (2009), instalație de sunet, Peter Gilbert (1975) – *Listening to Mountains*, Richard Carrick (1971) – *Orgo* pentru ansamblu (2016), lucrare dedicată românilor Iancu Dumitrescu și Ana Maria Avram și *Stone Organ* (2010) pentru pian și sunete preînregistrate; 4. Combinația jazzului cu genul simfonic a dus la un nou stil muzical, cel al jazzului simfonic reprezentat de: Scott Joplin - *Treemonisha* (1911), Aaron Copland - *Three Moods* pentru pian (1920-21), *Danzon Cubano*, (1946), Leonard Bernstein – *Prelude, Fugue and Riffs* (1949), George Gershwin – *An american in Paris* (1928), Harold Farberman (1929-2018) – *Concerto* pentru tobă și orchestră (1983), Larry Austin (1930-2018) – *Agape Set* (1971), Coleridge-Taylor Perkinson (1932-2004) – *Louisiana Blues Strut* (2002), Gunther Schuller (1925-2015) – *Journey into jazz* (1962), Robert Morris (1943) – *Not lilacs* (1973).

Aleatorismul în muzica românească a fost și el asimilat bunăoară, în creația lui Dan Constantinescu – *Concertul pentru 2 piane și orchestră mică*, Cornel Țăranu – *Semne*, Horațiu Rădulescu - *Capricorn's Nostalgic Crickets*, Iancu Dumitrescu - *L'Orbite d'Uranus*, Aurel Stroe - *Muzică de concert pentru pian, percuție și alămuri*. Primele încercări muzicale electronice în România aparțin lui Corneliu Cezar – *Taaroa* (1968), lui Octavian Nemescu în *Concentric* pentru instrumente și bandă sau *Gradația și Natural* (1984), Călin Ioachimescu sau Maia Ciobanu, iar Ioachimescu îi va influența și pe mai tinerii compozitori ai anilor '90-2000: Nicolae Teodoreanu, Cătălin Crețu, Irinel Anghel, Adrian Borza.

Pe urmele lui Gershwin și Berstein, compozitorii români reinterpretează creator și în stil propriu jazzul simfonic. Îl găsim în creația lui Șerban Nechifor – *Simfonia americană I și II* (1986/1987), Cornel Țăranu – *Siciliana Blues* (1998).

Într-o perioadă dificilă în România comunistă a anilor '70 - '80, câțiva compozitori români au ales calea exilului american: Gheorghe Costinescu, Dinu Ghezzo, Sabin Pautza, Sever Tipei și în anii '90, Liviu Marinescu. Ei s-au alăturat pleiadei compozitorilor americani ai aceleiași generații (mai sus amintiți), iar împreună populează lumea muzicii contemporane.

Alcătuind o schemă grafică, ne este mult mai ușor să vizualizăm mișcările, interacțiunile, forțele de atracție, forța centrifugă a compozitorilor americani de origine română, cât și influențele și elementele comune ale acestora.

	Gheorghe Costinescu (n. 1934)	Dinu Ghezzo (1941-2011)	Sever Tipei (n. 1943)	Sabin Pautza (n. 1943)	Liviu Marinescu (n. 1970)
Elementul comun	Experimentul	Experimentul	Experimentul	Zona Experimentală	Experimentul
Tipul de experiment	Lirico-contemplativ în discursul sonor.	Material sonor pur, relații matematice, centralizarea computerului în timpul procesului de creație, evoluând spre o poetică a spațiului.	Structural-constructivist.	Elemente de jazz.	Experiment bazat pe descoperire și decodificarea surselor.
Limbajul	Dodecafonic îmbinat cu modalismul, recurgerea spre sincretism ce va da naștere teatrului instrumental-vocal.	Modal, atonal, dodecafonic, utilizează elemente electro-acustice, texturi.	Computerizat care se desfășoară după un plan bine stabilit de către compozitor, aleatorism produs de „mașinărie”.	Modal, melos românesc.	Limbajul muzical românesc (tehnica eterofonică) combinat cu cel de influență americană (în muzica simfonică corală), recurs la sunete pre-înregistrate.

Influențe	Spațiul american (Kagel), influențe exotice (cultura chineză).	Est-europene: melos modal folosind instrumente populare: cimpoiul, taragotul.	John Cage, Xenakis.	Béla Bartók, Richard Oschanitzky.	Românești și americane.
Viziunea creatoare	Sincretism, fonologia.	Intersectarea tradiției cu modernitatea.	Indeterminismul muzical.	ritmica și modalismul colindelor, al bocetelor și al jocurilor populare românești.	Găsirea echilibrului compozițional fără compromisuri.
Sursa principală a compoziției	Polistilism/ metastilism Sincretică (combinarea artelor).	Electronică Intersectarea tradiției cu modernitatea.	Electronică.	Metisaj – jazz simfonic, Dumitru Capoianu.	Îmbinarea tehnologiei cu muzica.
Lucrări reprezentative	<i>Seminarul muzical;</i> <i>Tai Chi on the Hudson.</i>	<i>Tubae Mundi;</i> <i>Improvisation at Symphony Space.</i>	<i>Cuniculi;</i> <i>GHIOC.</i>	<i>Jocuri;</i> <i>Sinfonietta Jubilee.</i>	<i>Echoes;</i> <i>Shadows;</i> <i>Sway.</i>

Tabel 1. Prezentarea compozitorilor americani de origine română.

Capitolele III, IV, V sunt dedicate analizei lucrărilor experimentale ale compozitorilor Gheorghe Costinescu, Liviu Marinescu și Sever Tipei.

Astfel, lucrarea *Seminarul muzical*, a compozitorului Costinescu, este o lucrare scenică pentru 5 instrumentiști care cântă și joacă teatru, cu muzicieni suplimentari, 4 actori-mimi-dansatori, un/o „grup/mulțime de oameni din stradă” și o bandă electronică.

Partitura este divizată în patru părți consecutive, interpretate fără întrerupere, o alcătuire cvadripartită:

PARTEA I „De la începuturile unei anumite muzici...” („...From the beginning of a certain music”)	PARTEA II „Stilurile muzicale „lingvistice” („The linguistic musical styles”)	PARTEA III „Stilurile muzicale „muzicale” („The „musical” musical styles”)	PARTEA IV „Spre finalul...cărei muzici?” („Toward the end... of which music?)
1-18 secțiuni	19-31 secțiuni	32-69 secțiuni	70-77 secțiuni
<p>Relaționări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Instrument-instrumentiști; - Actor- spațiu, mișcare. 	<p>Stilurile muzicale, popoare cu istorie și tradiție muzicală: francez, chinez, ungar, rus, ebraic central-african, german-bavarez, românesc, italian, new-yorkez)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Turnul Babel -Dispersarea stilurilor muzicale ale popoarelor și apariția liniștii. 	<p>Exerciții de admirație: lui J. Cage, B. Bartók, L. van. Beethoven, W.A.Mozart, Messiaen, Enescu, L. Armstrong, Chopin, Debussy, Schönberg, Berg, etc</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eterofonie; - Sunetele cotidiene; - Muzica electro-acustică.

Tabel 2. Arhitectura lucrării

Lucrarea reprezintă o demonstrație de spectaculozitate, atât prin elementele noi introduse ale artei spectacolului – actori, mimi, obiecte sonore, benzi magnetice, sirene etc –, cât și prin armonizarea acestora într-o structură dramatică evidențiată prin disonanțe și consonanțe. Întreaga lucrare este o punere în formă a lumii moderne, a contrastelor, a stridențelor, dar și a nostalgiilor, a reveriilor, ca și cum haosul perceput în societate ar avea o șansă să se organizeze armonios prin

intermediul imaginarului care pentru autor este ca un fluviu mereu în mișcare, un fluviu fără finitudine.

Pe traseul muzicii electronice se plasează și cele trei lucrări ale compozitorului Marinescu: *Echoes* (2009), *Shadows* (2013), *Sway* (2013). Marinescu, față de alți compozitori, este atras de intervenția umană și de mediul electronic dându-le acestora posibilitatea de a participa, aproape uman și în timp real, la actul muzical. În *Echoes*, practic, cele trei secțiuni ale lucrării sunt focusate pe timbru – secțiunea A, armonie – secțiunea B, ritm – secțiunea C. În aceste trei secțiuni compozitorul prezintă o muzică lineară, cromatică, cu un grad avansat de complexitate ritmică și o atmosferă sonoră misterioasă. Efectele acustice sunt produse de un joc ingenios, o muzică a sferelor pentru flaut și sunete preînregistrate. Lucrarea *Shadows* reprezintă o explorare a timbrelor prin utilizarea unui „pian total/complet”. Preocupările compozitorilor post-Cage s-au îndreptat mai degrabă către sunetul profund obținut prin diferite obiecte/tehnici extinse de producere a sunetului: smulgerea sau lovirea corzilor. Compozitorul a înregistrat diferite tipuri de sunete, fascinat în a cerceta toate posibilitățile de utilizare ale pianului: în interiorul pianului, cu claviatură, fără claviatură, apăsând o tastă și blocând o coardă, folosind pedala, astfel ca piesa să pună în evidență posibilitatea unui pian „total” (dincolo de ideea pianului preparat), pian la care este greu să interpreteze un singur muzician. Într-o mișcare amplă, întreaga piesă se bazează pe o schimbare între accentul pus pe tobe, urmat de cele ale instrumentelor din metal din secțiunea din mijloc și o revenire la tobe la final. La un nivel aprofundat, piesa pendulează între ceea ce se poate observa vizual și auditiv pe scenă și ceea ce se aude doar din materialul preînregistrat.

Arsenalul tehnicilor de compoziție pe care Tipei le aduce la construcția lucrării sunt multiple: entropia³ (dezordine, particule, proces muzical prin care o temă este dezasamblată progresiv, până devine de nerecunoscut); structuri palindromice și ostinate, spații vectoriale (concept din lumea fizică transpus în spațiul sonor), tehnica sitei, probabilități, pattern-uri (structuri, modele). Cu aceste elemente el construiește un univers sonor recognoscibil și personal.

Dialogând fructuos cu concepția teoretică a lui Xenakis, conexat cu gândirea algoritmică din care va extrage esența, Sever Tipei este o personalitate care va adânci componistic traseul muzicii electronice, marcând un stil propriu în cele două compoziții: *Cuniculi* (1986) și *Ghioc* (2018).

³ În arsenalul de tehnici și idei teoretice ale lui Aurel Stroe întâlnim acest mod de gândire entropic - în *Concertul pentru acordeon și orchestră* (2001).

Dincolo de exprimarea individualităților, de specificul fiecărui compozitor analizat aici, încercarea noastră a fost aceea de a constitui un mozaic, prin care, fiecare parte să fie bine identificată cu specificul și conținutul ei, într-o construcție piramidală în care artistul de origine română să se simtă parte a unui sistem universal și în același timp să se detașeze ca un individ cu un specific bine definit, ca un creator cu un destin unic și irepetabil.

Analiza creației acestor autori, atât de tulburători în spațiul artistic românesc și american, nu a făcut decât să pună în valoare contribuția lor în spațiul cultural-muzical și în egală măsură să accentueze diferențele de sensibilitate și curiozitate ale cercetării în peisajul muzical contemporan.

Rămâne deschisă acestui domeniu aria cercetării care va duce mai departe demonstrația inteligenței și sensibilității românești aplicate spațiului artistic american.

Bibliografie

1. **ANGHEL, Irinel**, *Orientări, direcții, curente ale muzicii românești din a doua jumătate a secolului XX*, Editura Muzicală, București, 1997.
2. **APOSTU, Andra**, „De vorbă cu Cătălin Crețu”, în *Muzica*, nr. 8, 2018, p.3-15.
3. **APOSTU, Andra**, „De vorbă cu Nicolae Brânduș”, în *Muzica*, nr. 8, 2017, p.3-22.
4. **APOSTU, Andra**, „De vorbă cu Liviu Marinescu”, în *Muzica*, nr. 4, 2019, p.3-19.
5. **ARISTOTEL**, *Poetica*, Editura Științifică, București, 1957.
6. **ARTAUD, Antonin**, *Teatrul și dublul său*, Editura Tracus Arte, București, 2018.
7. **ARTAUD, Antonin**, „The theater of Cruelty (First Manifesto)”, în Artaud. *The Theater and Its Double*, trad.din fr. Mary Caroline Richards, Grove Press, New York.
8. **ALBERT CASTANET, Pierre. JOUBERT, Muriel**. (eds.). *La Musique de Michaël Lévinas. Vers de contrepoints irréels*, Château-Gontier: Éditions Aedam musicae, 2020.
9. **BENTOIU, Pascal**, *Imagine și sens*, Editura Muzicală, București, 1971.
10. **BIRNBAUM, Pierre**, *Les sommet de l'Etat. Essais de l'élite de pouvoir en France*, Edition du Seuil, Paris, 1977.
11. **BOATWRIGHT, Howard**, *Charles Ives, Essays Before a Sonata, The Majority and Other Writings*, Norton, 1970.
12. **BOSSEUR, Jean-Yves**, „Dossier Kagel”, în *Musique en jeu*, nr.7, 1972, p.88-126.
13. **BRÂNDUȘ, Nicolae**, „Despre unele mecanisme ale comunicării orale și/sau caracterul skizo-phrenic al interpretării muzicale”, în *Muzica*, nr. 3, 1996.
14. **BROOK, Peter**, *Punct și de la capăt*, Editura Nemira, București, 2018.
15. **BUGHICI, Dumitru**. *Repere arhitectonice în creația muzicală românească contemporană*, Editura Muzicală, București, 1982.
16. **CAZABAN, Costin**, „La Roumanie expose son avant-garde”, în *Le Monde*, nr. 10, 1991, p.131-135.
17. **CERCIGNANI, Carlo**. *Ludwig Boltzmann. The Man Who Trusted Atoms*, Oxford University Press, 1998.
18. **CHARLE, Christophe**, *Discordance des temps. Une brève histoire de la modernité*, ed. Armand Colin, Paris, 2011.

19. **CHARLE, Christophe**, *Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea. Eseu de istorie comparată*, trad. de Tudor Vlădescu, ed.îngr și pref. de Alexandru-Florin Platon, Institutul European, Iași, 2002.
20. **CHRISTINE, Froula**, *A Guide to Ezra Pound's Selected Poems*, New York: New Directions, 1983.
21. **COOK, Will Marion**, „Autobiography”, în *The Life and Music of Will Marion Cook*, Marva Griffin Carter, University of Illinois, Urbana-Champaign, 1988.
22. **COPLAND, Aaron**, *Copland on Music*, Doubleday, 1960.
23. **CRAWFORD, Richard**, *America's Musical Life. A History*, Norton, 2001.
24. **DEDIU, Dan**. „Contribuții componistice românești după 1960”, în *Noi istorii ale muzicilor românești* (coord. Valentina Sandu-Dediu și Nicolae Gheorghiuță), Editura Muzicală, vol. II, București, 2020, p.353-412.
25. **ECO, Umberto**, *Opera aperta. Forma e indeterminazione nelle poetiche contemporanee*, Bompiani, 2013.
26. **ECO, Umberto**. *The Role of the Reader*, Indiana University Press, 1979.
27. **ERNŐ, Lendvai**. *Béla Bartók: An Analysis of His Music*, Kahn and Averill Publishers, 2005.
28. **FRĂȚILĂ, Andra**. „De vorbă cu Octavian Nemescu”, în *Muzica*, nr. 1, 2016, p.3-21.
29. **FIRCA, Clemensa-Liliana**, *Modernitate și avangardă. Muzica ante- și interbelică a secolului XX (1900-1940)*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2002.
30. **GILBERT, F. Henry**, *The american composer*, în *The Musical Quarterly*, vol.1, nr.2, aprilie 1915, p.169-180.
31. **GLOAG, Kenneth**. *Postmodernism in music*, Cardiff University, 2012.
32. **GOODALL, Howard**, *The story of music*, Vintage Books, London, 2013.
33. **GRIFFITHS, Paul**. *Modern music and after*, Oxford University Press, New York, 2010.
34. **HEILE, Björn**, *The music of Mauricio Kagel*, University of Sussex, UK, Ashgate Publishing, 2006.
35. **HERMAN, Vasile**. *Formă și stil în noua creație muzicală românească*, Editura Muzicală, București, 1977.
36. **HILLER, Lejaren**, *Music Composed with Computers: a Historical Survey*, în *The Computer and Music*, edited by Harry B. Lincoln, Cornell University Press, 1970.

37. **HOOPEES, James**, *Van Wyck Brooks. In Search of American Culture*, University of Massachusetts Press, 1977.
38. **KRAMER, Jonathan**. „The Name and Origins of Musical Postmodernism”, publicat în vol. *Postmodern Music/Postmodern Thought*, Editura Judy Lochhead, Joseph Auner, Routledge, New York 2002, p.16.
39. **KUCHERA-MORIN, JoAnn; MORRIS, Robert**. *The 1987 International Computer Music Conference: A Review.*, *Perspectives of New Music*, vol. 26, no. 1, Winter, 1988.
40. **KOSTKA, Stefan; SANTA, Matthew**, *Material and Techniques of Post-Tonal Music*, Routledge, 2018.
41. **LA RUE, Jan**, *Guidelines to Style Analysis* (New York: W.W.Norton & Co), 1970.
42. **LERESCU, Sorin**, *Teatrul instrumental*, Editura Fundației România de mâine, București, 2001.
43. **LOCHHEAD, Judy. AUNER, Joseph**. *Postmodern music/Postmodern thought*, Editura Routledge, 2001.
44. **LOHNER, Henning**, „Interview with Iannis Xenakis”, *Computer Music Journal*, vol 10, nr.4, 1986.
45. **LOPES, Paul**, *The Rise of a JazzArt World*, Cambridge University Press, 2002.
46. **LUPU, Olgața**, *Ipostaze ritmico-temporale în muzica primei părți a secolului XX*, Editura Universității Naționale de Muzică București, 2005.
47. **MALSON, Lucien**, *Istoria jazz-ului și a muzicii afro-americane*, Editura Grinta, Cluj, 2010, trad. Roland Szekeley.
48. **MĂLAIMARE, Mihai**, *Masca și teatrul de stradă*, Editura Tracus Arte, București, 2010.
49. **MCKINZIE, D. Richard**, *The New Deal for Artists*, Princeton University Press, 1973.
50. **MESSIAEN, Olivier**, *Tehnică de mon langage musical*, Editions Alphonse Leduc, Paris, 1944.
51. **MUSSAT, Claire**, *Trajectoires de la musique au XXe siècle*, Paris, Klincksieck, 2002.
52. **NEMESCU, Octavian**, *Capacitățile semantice ale muzicii*, Editura Muzicală, București, 1983.
53. **NEMESCU, Octavian**. „Istoria muzicii spectrale”, *Muzica*, nr.5, 2015, p.12.
54. **NIKOLIĆ, Neda**, *Instrumental theatre in the works of Mauricio Kagel, Georges Aperghis and Heiner Goebbels*, University of Nis, Faculty of Arts, 2020.

55. **NYU The Sense of Sound: Spectral and Post-spectral French Music:** The Music of Michaël Levinas, <https://www.youtube.com/watch?v=bi8FMHhAONI>.
56. **PERESS, Maurice**, *Dvořák to Duke Ellington. A Conductor Explores America's Music and Its African-American Roots*, Oxford University Press, 2004.
57. **PETECEL THEODORU, Despina**, „SIMN 2011 sau arta ca imaginație”, în *Muzica*, nr. 2, 2011, p.97-138.
58. **PLATON**. *Republica*, Editura Antet, 2010.
59. **POLLACK, Howard**, *Aaron Copland. The Life and Work of an uncommon Man*, University of Illinois Press, 2000.
60. **POUND, Ezra**, *The cantos of Ezra Pound*, New Directions, 1970, p.794.
61. **RĂDULESCU, Antígona**. „Tânăra generație de compozitori: o perspectivă” în Valentina Sandu-Dediu, *Muzica românească între 1944-2000*, Editura Muzicală, București, 2002, p.210-217.
62. **RIIS, L.Thomas**, „Dvořák and His Black Students”, în *Rethinking Dvořák. View from Five Countries*, ed. David R.Beveridge, Oxford-Clarendon, 1996, p.265-273.
63. **ROSS, Alex**, *The rest is noise: A l'écoute du XXe siècle, la modernité en musique*, traducere de Laurent Slaars, ed. ACTES SUD, 2010.
64. **SANDU-DEDIU, Valentina**, *Muzica nouă între modern și postmodern*, Editura Muzicală, București, 2004.
65. **SANDU-DEDIU, Valentina**, *Points de vue sur le postmodernisme musical*, în *Euresis, cahiers roumains d'études littéraires*, versiunea în limba franceză a eseului, Edition Univers, București, 1-2/1995.
66. **SAVA, Iosif**, *Ștefan Niculescu și galaxiile muzicale ale secolului XX*, Editura Muzicală, București, 1991.
67. **SALZMAN, Eric**. *Twentieth-Century Music: An Introduction*, Prentice Hall, New Jersey, 2002.
68. **SCHÖNBERG, Arnold**, *Style and Idea*, ed.Leonard Stein (Berkeley and Los Angeles: University of California Press), 1984.
69. **SCHWARTZ, I. Evan**, *The Last Lone Inventor. A tale of Genius, Deceit, and the Birth of Television*, HarperCollins, 2002.

70. **SULEIMAN, Ezra; Henri Mendras** (sub direcția), *Recrutarea elitelor în Europa*, trad. de Beatrice Stanciu, Editura Amarcord, Timișoara, 2001.
71. **THOM, René**, *Stabilité structurelle et morphogenèse*, InterEditions, Paris, 1972.
72. **TIBBETTS, C. John**, *Dvořák in America, 1892-1895*, Amadeus, 1993.
73. **TIPEI, Sever**, „Solving Specific Compositional Problems with MP1”, Proceedings of the 1981 International Computer Music Conference (Computer Music Association, 1981), International Computer Music Association, San Francisco, CA, 1989, pp. 259-265.
74. **TIPEI, Sever**, *The Computer: A Composer's Collaborator*, Leonardo Journal of the International Society for the Arts, Sciences, and Technology, vol.22, nr. 2, 1989, pp. 189-195.
75. **VECHTEN, Carl Van**, *The Great American Composer. His Grandfathers are the Present Writers of Our Popular Ragtime Songs*”, în articolul *Vanity Fair*, aprilie 1917.
76. **VIERU, Anatol**, *Cartea modurilor I – De la moduri, spre un model al gândirii muzicale intervalice*, Editura Muzicală, București, 1980.
77. **WEID, von der. Jean-Noël**, *La musique du XX siècle*, Hachette Littératures, 2005.

Interviuri:

1. **URICARIU, Doina**. *Interviu cu compozitorul Gheorghe Costinescu*, RTVNY (Romanian Television of New York), 8 decembrie, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=A9RwmOVqKmA>.

Audiții muzicale – o parte din lucrările compozitorilor americani de origine română.

A) Gheorghe Costinescu

1. Synesthesia – Animation by Michel Gagné, Music by Gheorghe Costinescu
<https://www.youtube.com/watch?v=sao3NAapOAI>
2. Animated sounds – *The musical seminar*,
<https://www.youtube.com/watch?v=58vff8f6Oz8>
3. Thai Chi on the Hudson - https://www.youtube.com/watch?v=ZQ_NKLVvNo

4. Why do you Wail - <https://www.youtube.com/watch?v=sAxPykAZHp8>
5. Essay in Sound - <https://www.youtube.com/watch?v=iiphBdfKm3w>
6. PANTOMIME - <https://www.youtube.com/watch?v=YrWlmNPaDYw>
7. Compozitorul Gheorghe Costinescu interviat de scriitoarea Doina Uricariu (decembrie 2015) - <https://www.youtube.com/watch?v=A9RwmOVqKmA>

Michel Gagné – SENSOLOGY - <https://www.youtube.com/watch?v=UVWKtXDvr04>

B) Dinu Ghezzo

1. Tangoro - <https://www.youtube.com/watch?v=EICG0nWvdRo>
2. Midnight Blues - <https://www.youtube.com/watch?v=5nGp0UVD0S0>
3. Canta Andalusă - <https://www.youtube.com/watch?v=q1IX9JiRMbo>

C) Sever Tipei

Toate înregistrările sunt luate de pe site-ul:
<http://ems.music.illinois.edu/people/tipei/Comp/index.html>

1. Quilt (2015)
2. Big Gizmo (2015)
3. Trans (2014)
4. CAGE V, 2012
5. figer (2012)
6. Mai Daria (2007)
7. Mai decaf (2007)
8. Decaf (2006)
9. Daria (2005)

D) Liviu Marinescu

1. Echoes - <https://www.youtube.com/watch?v=G-UKInz9mvE>
2. Harmonic Fields - <https://www.youtube.com/watch?v=bOvHeFzvVWM>
3. Shadows - <https://www.youtube.com/watch?v=rU1GSYo1Z-c>

4. Sway - https://www.youtube.com/watch?v=ZAn1mq_r4ls
 5. Moto Perpetuo - <https://www.youtube.com/watch?v=BNDMZYN-xws>
- Über Alles - <https://www.youtube.com/watch?v=SbE-Sbgmk-A>